

ELS PAPERS

LES ACTES DE LA JUNTA DE DISCIPLINA: 1939-1941

1. El llibre d'Actes de la Junta de Disciplina ([clika aquí](#)) és una font primària documental que ens serveix per descobrir com era la vida de les dones a dins la presó. Ens informa de les seves condicions de vida, les seves activitats, el seu possible treball, el tracte i les sancions que s'exerceixen sobre elles durant els dos primers anys del règim franquista.

En el llibre d'Actes es redactaven els acords o decisions de les sessions de la Junta de Disciplina. Llegint el document següent podem analitzar què era aquesta Junta i les seves funcions. Llegeix el punt 1:**La Junta de disciplina** i respon les següents qüestions:

1. Defineix què era la Junta de Disciplina i quan es forma.
2. Qui la presidia? Qui són els vocals? En qui recau la secretaria en les presons de dones en general i en concret en la de les Corts?
3. Cada quan es reunia la Junta de Disciplina?

El primer director de la Presó de les Corts va ser Herminio García Ocaña i la **primera administradora** Sor Felipa García Sánchez, Mare Superiora de les Filles de la Caritat, explica a partir d'aquests dos càrrecs:

1. Qui tenia el poder real i efectiu a l'interior de la presó de les Corts? Quines eren les seves funcions?
2. A partir de les acusacions greus del "Centre Directiu" i de la defensa de les "Hijas de la Caridad" quines pràctiques surten a la llum, a la presó de dones de les Corts imposades per les monges i, en concret, per Sor Felipa com a responsable, fins a finals de 1940?

El nou director, López Suau, sembla que vol acabar amb els vicis adquirits i abusos de les monges i proposa l'obertura d'un "**llibre de novetats**".

1. En què consisteix aquest llibre de novetats i quines funcions havia de tenir?
2. Quina és la reacció de Sor Felipa davant la proposta del director?

3. Quan es substituïda Sor Felipa com a Mare Superiora definitivament?

El metge, un dels vocals de la Junta, tenia un paper de comparsa, informava de l'estat sanitari de les preses fent veure que era satisfactori tot i les deficiències que hi havia. Analitzant les Actes i els informes mèdics es poden descobrir diversos aspectes:

1. Quin diagnòstic mèdic reconeix la salut real de les preses?
2. Quantes preses i infants hi havia a la presó de les Corts segons el director i el metge el juny i l'octubre de 1939 respectivament? Compara aquestes xifres amb les que ens donen els llibres d'altres i baixes.
3. D'on provenien els medicaments? Quines carències portava aquesta font de subministrament?
4. Arriba a una conclusió sobre quin era l'estat de salut de les recluses i quines eren les deficiències mèdiques a la presó de les Corts fins l'any 1941 com a mínim, així com les causes que s'amagués aquesta realitat.

El capellà, l'altre vocal de la Junta de Disciplina, era també una figura important a la presó, sempre d'acord a les actuacions i decisions de les monges es dedicava a reclamar obres de millora i habilitació per a la seva capella sense tenir en compte l'estat llastimós i antihigiènic de les instal·lacions en general.

1. Quines peticions exposa i demana a la Junta de l'1 d'agost del 1939 el capellà?
2. Qui realitza les obres que reclama el capellà i per què no van resultar cares?
3. Llegint la nota de peu de pàgina sobre l'informe de l'instructor de l'expedient amb data 31 de juliol de 1939, podem veure quin era l'estat de les instal·lacions generals de la presó de les Corts. Explica quina era la situació i dedueix per què no va ser mai citada en les Actes de la Junta de Disciplina.

2. El treball de les preses.

1.- Completa les següents frases:

-A partir del que està anotat a lespodem deduir que el treball de les preses de estava relacionat des del principi amb les tasques de i no servia per redimir penes.

-Al setembre de 1939 l'administració de les..... converteix i organitza el treball com a..... de penes només per les penades amb penes de anys i dia com a màxim.

-El 10 de setembre s'anomenen 27..... amb preses condemnades a.....i.....o inferiors. La proporció entre el nombre de des..... i el total de era fixat en un %. Per tant s'havia de revisar les des..... davant els nous ingressos, prioritzant les condemnades a penes

2.- Fes un esquema de les diferents destinacions penitenciàries que redimien i de les destinacions auxiliars que no redimien i, per tant no entren a la proporció del 1%.

Destinacions Penitenciàries	Destinacions auxiliars

3.- Feu **grups de treball** de cinc persones: observeu i comenteu les imatges de la Web presodelescorts.org apartat Treballs. ([clika aquí](#)) Redacteu un comentari d'una fotografia per persona amb les pautes següents de treball:

Pautes per comentar una fotografia:

- Descripció del paisatge de la fotografia ja sigui interior o exterior.
- Descriu les personatges que apareixen a la fotografia: aspecte, indumentària, postures, relació entre elles...
- Descriu els objectes, estris o maquinària que s'observen a la fotografia i relaciona'ls amb l'època a què corresponen.
- Explica quin moment o situació de la vida quotidiana retrata.
- Indica els valors que es reflecteixen amb l'anàlisi corresponent i aquells que es volen transmetre amb la fotografia.
- Justifica a quin moment o època correspon la fotografia.
- Redacta un paràgraf sobre la informació i les conclusions, a què has arribat a través de l'anàlisi de la imatge escollida.
- A continuació poseu en comú els diferents comentaris sobre les fotografies i arribeu a una conclusió de grup sobre les condicions de treball a la presó de les Corts.

4.- Reflexiona com condicionava el fet de ser dona en el tipus de treball realitzat a les presons, la diferència entre els treballs realitzats a les presons d'homes i a les de dones. Creus que hi hauria diferència en el seu tractament?

5.- Llegeix els paràgrafs corresponents a la destinació de mestres i escriu les dades següents de l'escola a la Presó de les Corts a l'any 1939:

- .Nº. Total de recluses:
- .Nº de mestres:
- .Nº d'alumnes:
- .Proporció alumnes/recluses:
- .Graus d'ensenyament:
- .Classes o assignatures que s'imparteix: Diàries

Altermes

Setmanals

Conclusió: A partir de les dades anteriors fes una valoració del tipus d'escola existent en la Presó de les Corts, la seva ideologia, els seus valors i els seus objectius.

3. Disciplines i rebel·lies internes

Les Filles de la Caritat, capitanejades per la Mare Superiora, eren les encarregades de castigar els actes d'insubordinació o rebel·lia de les recluses. Teòricament aquestes sancions havien d'ésser confirmades per la Junta de Disciplina, encara que moltes vegades no hi arribaven, i aquesta les feia constar al llibre d'actes, constituint en l'actualitat una bona informació de la vida quotidiana de la presó de les Corts, l'actuació de les de preses i la vigilància autoritària i repressiva de les monges.

Llegint aquest punt 3 pots trobar cites extretes del llibre d'actes:

1. En parelles feu un buidatge del tipus de rebel·lia i càstigs imposats i ompliu el quadre següent

Recluses rebels	Persona denunciant	Acte d'indisciplina	Càstig imposat
Isabel Cánovas B.	Cap d'escolta de las forces conductores de les recluses.		
Teresa Salas P. Josefa Torres A. Maria Ascensió D.			Expulsió fora de d'infermeria, trasllat a un sala amb llits. Nota desfavorable.
Rosario Venturini S Isabel Cánovas B.			
		Comunicació clandestina	
			Destitució càrrec i reclusió cel·la
A.P.O. I.A.M. Maria Luengo A.			

2. Preneu nota també, de les advertències i prevencions dels dos directors de la presó García Ocaña i López Sáiz sobre el comportament de les recluses.

3. Per últim, feu un informe sobre l'actuació de les preses polítiques dins la presó de les Corts a pesar de la repressió de les seves i els seus vigilants i penseu com haguéssiu actuat vosaltres en el seu lloc.

4. El llarg camí cap a la llibertat condicional

A la sessió de Junta del 20 de novembre de 1939 van ser revisats els dos primers expedients aptes per acollir-se a la llibertat condicional quan haguessin complert les tres quartes parts de condemna. L'any següent, el febrer i el setembre de 1940 respectivament, van ser finalment posades en llibertat Carme Pons i Gertrudis Lemus.

1. Quins passos eren necessaris per aconseguir la llibertat condicional?
2. Qui hi podia accedir? A qui estava reservat aquest privilegi?
3. Qui era i quin poder tenia el "Patronato Central de Redención de Penas para el Trabajo"?
4. Quins problemes o frens creus que es trobaven les preses per ser polítiques i, més encara, pel fet de ser dones, per aconseguir la llibertat condicional?

A partir de finals de 1940 el règim es veu obligat a donar una sèrie d'indults per solucionar "el problema penitenciari" i alleugerir les presons.

1. Quina era doncs, la finalitat de les propostes de llibertat condicionals presentades per les autoritats de la Presó de les Corts?
2. A qui es concedia en primer lloc el privilegi de la llibertat condicional?
3. Quines conseqüències va portar aquest procés de descongestió?
4. Quin preu van haver de pagar les preses polítiques de les Corts d'aquesta nova situació?
5. En grups de tres o quatre persones, informeu-vos de la situació de les presons de dones en l'actualitat: a mans de qui està l'organització i el poder, quin tipus de treball realitzen, com s'aconsegueix la redempció i la llibertat condicional, quines són les condicions de vida i el tracte....
6. Acabeu el tema fent un article periodístic i assenyalant semblances i diferències entre les presons de dones en època franquista i en l'actualitat .

